

Liikkuva koulu

Liikkuva koulu -kehittämishankkeiden suunnitelmat vuodelle 2023

HANKEKOONTI JA -ARVIOINTI TOIMINTAKAUDEN ALUSSA

Henni Syväoja, Likes, Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Tuomas Kukko, Likes, Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Kirsi Naukkarinen, Liikkuva koulu -ohjelma
Marianne Turunen, Likes, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Likes
by jamk

Sisälllys

TAUSTA

Mihin tarkoitukseen kehittämisavustukset myönnettiin?
Hankeseurannan ja arvioinnin toteutus

HANKETIEDOT

Myönnetyt avustukset yläkouluille 2023
Myönnetyt avustukset alueittain
Liikkuva koulu -hankkeet yläkouluissa
Liikkuva koulu -hankkeet yläkouluissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa
Hankkeiden kustannusarviot
Liikkuva koulu -hankkeiden osallistujatavoite

TAVOITTEET JA TOIMENPITEET HANKEHAKEMUKSISSA

Tavoitteet hankkeiden hakemuksissa
Toimenpiteet hankkeiden hakemuksissa
Liikkuva koulu -toiminnan menestystekijät
 1. Toiminnan organisointi
 2. Opetus
 3. Koulut ja oppilaat
 4. Yhteistyö
Keskeiset teemat hankehakemuksissa
 Nykytilan arviointi
 Hankkeiden koordinointi
 Oppilaiden osallisuus
 Vähemmän liikkuvien oppilaiden huomiointi
 Move!-mittausten hyödyntäminen
 Yhteisöllisyys ja ryhmäytyminen
 Henkilöstön osallisuus ja rooli
Liikkuva koulu -toiminnan vakiinnuttaminen

YHTEENVETO

Yhteenveto ja pohdinta
Lisätietoja

Sivu

3
4

5

6

7

10

11

12

13

14

15

16

17

18–19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29–30

31

Liikkuva koulu

Likes
by jamk

Mihin tarkoitukseen kehittämisavustukset myönnettiin?

- Kansallinen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) toteuttaman Liikkuva koulu -arvioinnin (2018) mukaan koulupäivän liikunnallistaminen on monissa yläkouluissa vielä kesken. Vastaava havainto on tehty Liikkuvassa opiskelussa toisen asteen ammatillisten oppilaitosten osalta.
- Koronapandemian aikana lasten ja nuorten liikkuminen väheni koronapandemian ensimmäisen vuoden aikana. Muutosta selittää erityisesti koulu- ja koulumatkaliikunnan vähentyminen etäopetuksen aikana. Nuorilla pandemia näyttää lisänneen liikkumisen polarisaatiota eli nuorten jakautumista liikunnallisesti aktiivisiin ja vähän liikkuviin.
- **Liikkuva koulu ja opiskelu -kehittämisavustus vuodelle 2023 kohdennetaan yläkouluihin ja ammatillisiin oppilaitoksiin**, koska yläkoululaisten ja ammattiin opiskelevien on tutkimuksissa havaittu liikkuvan muita peruskoulun ja toisen asteen kohderyhmiä vähemmän.
- Kehittämisavustuksen tavoitteena on lisätä oppilaiden ja opiskelijoiden fyysistä aktiivisuutta ja opiskelukykyä kehittämällä liikunnallista toimintakulttuuria yläkouluissa ja toisen asteen ammatillisissa oppilaitoksissa koulu- ja opiskelupäivän aikana.
- Erityisenä tavoitteena on vähemmän liikkuvien koululaisten ja opiskelijoiden fyysisen aktiivisuuden lisääminen.

Lue lisää:

[Opetus- ja kulttuuriministeriö](#)

[Liikkuva koulu](#)

Likes
by jamk

Hankeseurannan ja arvioinnin toteutus

Tässä koosteessa esitetyt hankeseurannan ja arvioinnin tulokset on koottu Liikkuva koulu ja opiskelu - kehittämisyhteistyöstä saaneiden hankkeiden hankehakemuksista. Hankkeet kohdentuvat yläkoulujen ja ammatillisten oppilaitosten toimintaan ajalle 1.12.2022–31.12.2023. Avustukset myönnettiin aluehallintovirastoista.

Seuranta ja arviointi on osa Liikkuva koulu -ohjelman toteutusta. Hankeseurannan ja arvioinnin tavoitteena on:

- Tukea toimijoita tiedon avulla
- Arvioida vaikutuksia
- Tuottaa tietoa tiedolla johtamisen tueksi
- Auttaa toimijoita oman toiminnan arvioimisessa ja kehittämisessä

Tiedot on saatu aluehallintoviranomaisilta aluehallinnon asiointipalvelusta. Hankeseurannasta ja arvioinnista vastaa Jyväskylän ammattikorkeakoulun Likes opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta. Likes ei osallistu hankehakemusten ennakoarviointiin tai avustusten jakamisprosessiin.

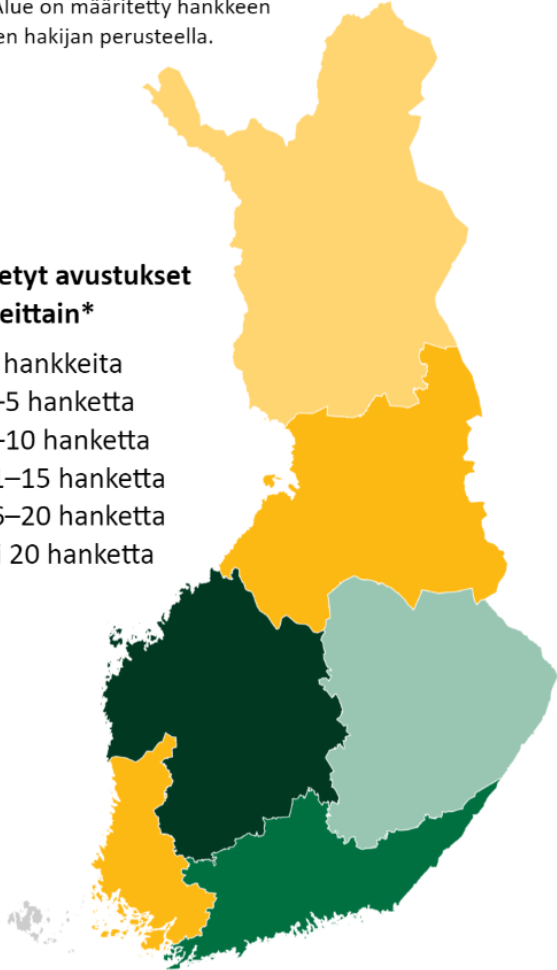
Lue lisää: [Liikunnan paikallisten kehittämishankkeiden seuranta](#)

Myönnetyt avustukset yläkouluille

*Huom. Alue on määritetty hankkeen ensisijaisen hakijan perusteella.

Myönnetyt avustukset AVI-alueittain*

- ei hankkeita
- 1–5 hanketta
- 6–10 hanketta
- 11–15 hanketta
- 16–20 hanketta
- yli 20 hanketta

77 hanketta yläkouluihin

1 360 434 €

**3 hanketta yläkouluihin ja
ammattillisiin oppilaitoksiin**

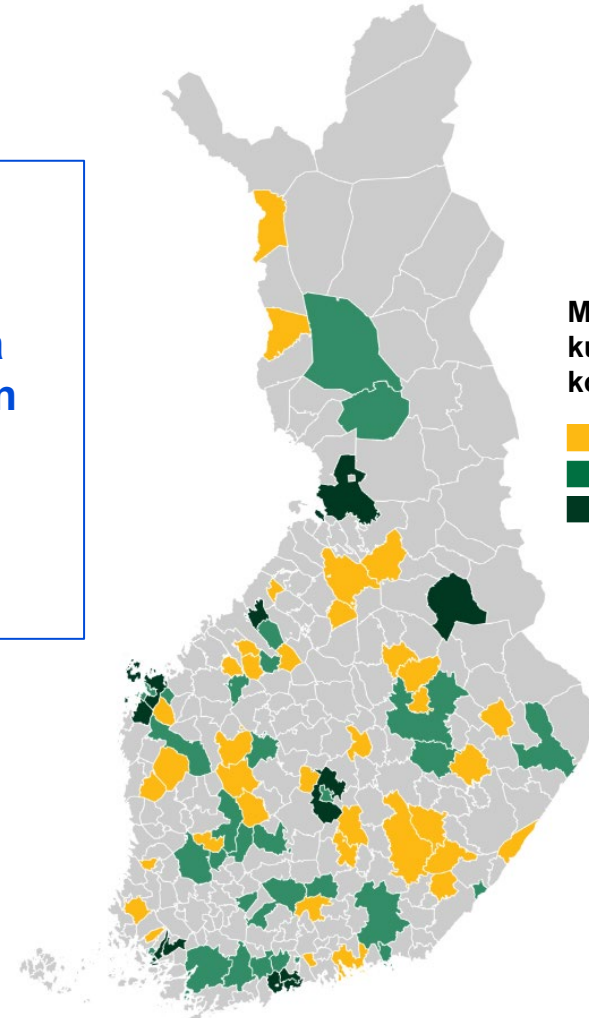
143 000 €

Yhteensä: 80 hanketta

1 503 434 €

Myönnetty avustus kunnittain Liikkuva koulu -hankkeille

- alle 10 000 €
- 10 000 - 29 999 €
- yli 30 000 €

Myönnettyt avustukset alueittain

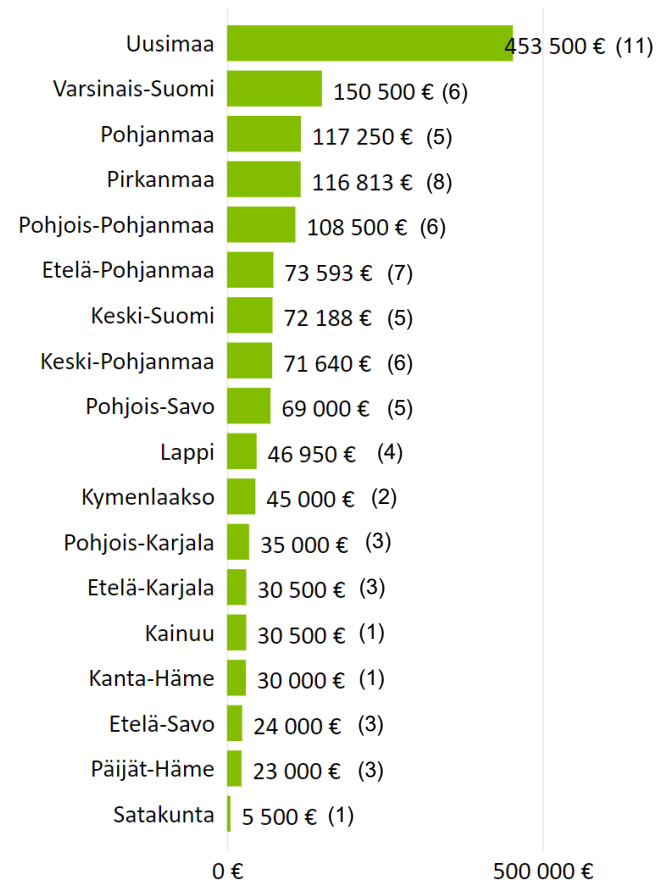

Liikkuva koulu -avustuksia myönnettiin yläkouluille kaikissa maakunnissa ja AVI-alueilla.

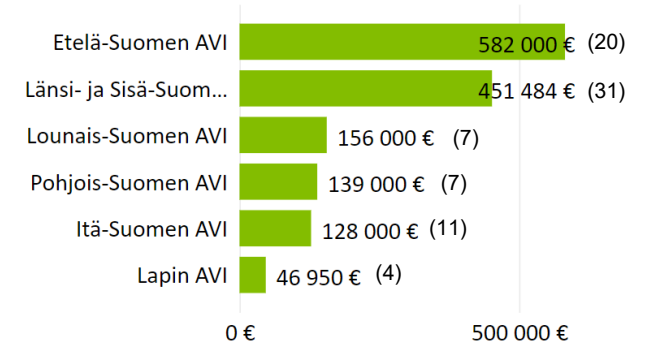
Myönnettyt avustukset olivat 1 500–200 000 euroa hanketta kohden. Hankkeet budjetoivat lisäksi omarahoitusta vähintään puolet hankkeen kokonaiskustannuksista.

Suurimmat yläkoulujen hankkeet käynnistyivät suurissa kunnissa Helsingissä, Oulussa ja Vantaalla. Suurimpien hankkeiden toteuttajien joukossa oli myös eräitä pieniä kuntia, kuten Lieto ja Kannus. Pääsääntöisesti avustusten suuruus suhteutui hakijayhteisön tai kunnan kokoon.

Myönnetty avustus maakunnittain

Myönnetty avustus AVI-alueittain

Liikkuva koulu -hankkeet yläkouluissa 1/3

Liikkuva koulu

Avustuksen hakija	Kunta	Hankkeen nimi	Myöntö (€)
Åbo Akademi	Vaasa	Hela Övis i rörelse	11 950
Ähtärin kaupunki	Ähtäri	Liikkuva koulu	14 800
Alavieskan kunta	Alavieska	Meijän yläkoulu liikkuu	5 000
Alavuden kaupunki	Alavus	Alavus oppii toiminnallisesti	3 800
Asikkalan kunta	Asikkala	Kestävää energiaa koulupäivään Asikkalassa	13 000
Aurinkorannikon suomalaisen koulun säätiö sr	Helsinki	Liikkuva koulu Aurinkorannikon suomalaisessa koulussa	3 500
Espoon kaupunki	Espoo	Liikunnasta iloa ja hyvinvointia espoolaisille yläkouluille	40 000
Evijärven kunta	Evijärvi	Evijärven yläkoulun liikunnallistaminen	3 535
Halsuan kunta	Halsua	Liikettä luonnollisesti	13 000
Hämeenkyrön kunta	Hämeenkyrö	Taukoliikunta osaksi koulumme toimintakulttuuria	1 580
Hämeenlinnan kaupunki	Hämeenlinna	Liikkuva koulu	30 000
Hartolan kunta	Hartola	Liikkuva koulu ja opiskelu -kehittämisyhteistyö yläkoulun toimintaan ajalle 1.12.2022 – 31.12.2023	4 000
Heinäveden kunta	Heinävesi	Heinäveden liikkuva yläkoulu 22-23	1 500
Helsingin kaupunki	Helsinki	Liikkuen läpi yläkoulun	200 000
Hollolan kunta	Hollola	Hollolan yläkoulujen liikkuva koulu 2022-2023	6 000
Iisalmen kaupunki	Iisalmi	Kaikki liikkumaan! - Juhani Ahon koulun sporttari-toiminta	9 000
Imatran kaupunki	Imatra	Menevää Me-henkeä Mansikkalaan!	18 000
Isojoen kunta	Isojoki	Isojoen Koulukolmion 7-9 luokat liikkumaan	5 000
Järvenpään kaupunki	Järvenpää	Liikkuvat yläkoulut Järvenpäässä	16 000
Joensuun kaupunki	Joensuu	Liikkuva koulu ja opiskelu -kehittämisyhteistyö Yläkoulut Joensuu	25 000
Joutsan kunta	Joutsa	Luonnollista liikuntaa koulupäiviin	2 688
Juvan kunta	Juva	LiiKu	6 000
Jyväskylän kaupunki	Jyväskylä	Jyväskylän Liikkuva koulu	40 000
Kannuksen kaupunki	Kannus	Aktiivinen Juhani Vuorisen koulu	31 500
Kärsämäen kunta	Kärsämäki	Liikkuva koulu ja opiskelu	4 500
Kauhajoen kaupunki	Kauhajoki	Liikkuva koulu	7 708

Liikkuva koulu -hankkeet yläkouluissa 2/3

Liikkuva koulu

Avustuksen hakija	Kunta	Hankkeen nimi	Myöntö (€)
Kaustisen kunta	Kaustinen	Toimitaan yhesä!	4 390
Konneveden kunta	Konnevesi	Konneveden liikkuva koulu	3 500
Korsholms kommun	Mustasaari	Skola i rörelse i Korsholms högstadies/Liikkuva koulu Mustasaaren yläkouluissa	30 400
Kotkan kaupunki	Kotka	Liikkuva yläkoulu	15 000
Kouvolan kaupunki	Kouvola	Liikkuva koulu ja opiskelu	30 000
Kuopion kaupunki	Kuopio	Liikkuva Kuopio goes yläkoulu	30 000
Kurikan kaupunki	Kurikka	Liikettä Kurikan yläkoululaisiin	25 000
Laihian kunta	Laihia	Liikkuva koulu - toiminnallisuutta kouluarkeen	10 000
Laitilan kaupunki	Laitila	Hyvinvointia liikkuen	3 600
Lapin Yliopisto	Rovaniemi	Hyvinvointia ja liikunnan iloa	15 000
Lapinlahden kunta	Lapinlahti	Aktiivisuutta yläkouluihin	7 000
Lappajärven kunta	Lappajärvi	Innostu liikunnasta-toimintamalli	13 750
Leppävirran kunta	Leppävirta	Kivelä liikkeellä	17 000
Lestijärven kunta	Lestijärvi	Liikkuva Lestin yläkoulu	5 000
Liedon kaupunki	Lieto	Liedon liikkuva yläkoulu (LiLY)	35 000
Lohjan kaupunki	Lohja	Liikkuva koulu - liikunnasta iloa yläkouluun	27 000
Loviisan kaupunki	Loviisa	Liikettä niveliin! - Rör på lederna!	10 000
Mikkelin kaupunki	Mikkeli	Mikkelin liikkuvat yläkoulut 2022-2023	8 000
Muonion kunta	Muonio	Luonnostaan liikkuvaksi	5 200
Muuramen kunta	Muurame	Liikkuva koulu ja opiskelu Nisulanmäen koulussa	16 000
Nakkilan kunta	Nakkila	Liikkuva yläkoulu-hanke	5 500
Nokian kaupunki	Nokia	Liik-Kiss yläkoulu	15 000
Nousiaisten kunta	Nousiainen	Liikkuva-Hyk	4 800
Nurmijärven kunta	Nurmijärvi	Liikettä yläkouluun 2022	23 000
Oriveden kaupunki	Orivesi	Liikkuva yläkoulu	21 000
Oulun kaupunki	Oulu	Liikkuva yläOulu 2022-2023	80 500

Liikkuva koulu -hankkeet yläkouluissa 3/3

Liikkuva koulu

Avustuksen hakija	Kunta	Hankkeen nimi	Myöntö (€)
Oulun Steinerkoulun kannatusyhdistys ry	Oulu	Lisää liikettä arkeen	4 000
Parikkalan kunta	Parikkala	Liikkuva koulu kehittämisavustukset yläkoululle ajalle 1.12-2022-31.12.2023	3 500
Pellon kunta	Pello	Liikkuva yläkoulu	5 100
Petäjaveden kunta	Petäjävesi	Me liikutaan - KAIKKI!	10 000
Polvijärven kunta	Polvijärvi	Liikkuva opiskelu Polvijärvi	8 500
Pornaisten kunta	Pornainen	Yläkoulu liikkeelle Pornaisissa	9 000
Puumalan kunta	Puumala	Liikettä, oppia ja iloa koulupäiviin Puumalassa	10 000
Raision kaupunki	Raisio	Viihtyisä ja vauhdikas Vaisaari	25 300
Ranuan kunta	Ranua	Liikkuva uusi Yläkoulu	21 650
Ruoveden kunta	Ruovesi	Ruoveden liikkis yläkoulu	4 780
Salon kaupunki	Salo	Liikkuva koulu yläkoulussa	19 400
Sastamalan kaupunki	Sastamala	Sastamalan liikkuvat yläkoulut	25 000
Siikalatvan kunta	Siikalatva	Liikkuva koulu	5 500
Siilinjärven kunta	Siilinjärvi	Liikettä Siilinjärven yläkouluihin	6 000
Sotkamon kunta	Sotkamo	TARMOKAS -hanke	30 500
Taipalsaaren kunta	Taipalsaari	Saimaanharjun liikkuva koulu	9 000
Tampereen steinerkoulun kannatusyhdistys ry	Tampere	Liikkuva koulu - yläkoulu	17 855
Toholammin kunta	Toholampi	Liikkuva koulu	10 250
Vaalan kunta	Vaala	Vaala liikuttaa	9 000
Vaasan kaupunki	Vaasa	Liikkuva yläkoulu Vaasa	17 300
Vantaan kaupunki	Vantaa	Vantaan liikkuva koulu - Aktiivisuutta arkeen	71 000
Vetelin kunta	Veteli	Liikkuva yläkoulu	7 500
Vihdin kunta	Vihti	Aktiiviset yläkoulut	21 000
Virtain kaupunki	Virrat	Liikkuva yläkoulu	5 805
Ylöjärven kaupunki	Ylöjärvi	Liikettä ja yhteisöllisyyttä yläkouluihin	25 793

Liikkuva koulu -hankkeet yläkouluissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa

Avustuksen hakija	Kunta	Hankkeen nimi	Myöntö (€)
Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia	Espoo	Liikkuva Omnia 2022-2023	33 000
Malax kommun	Maalahti	Ungdomar rösch	47 600
Turun kaupunki	Turku	Turun liikkuva yläkoulu/amis	62 400

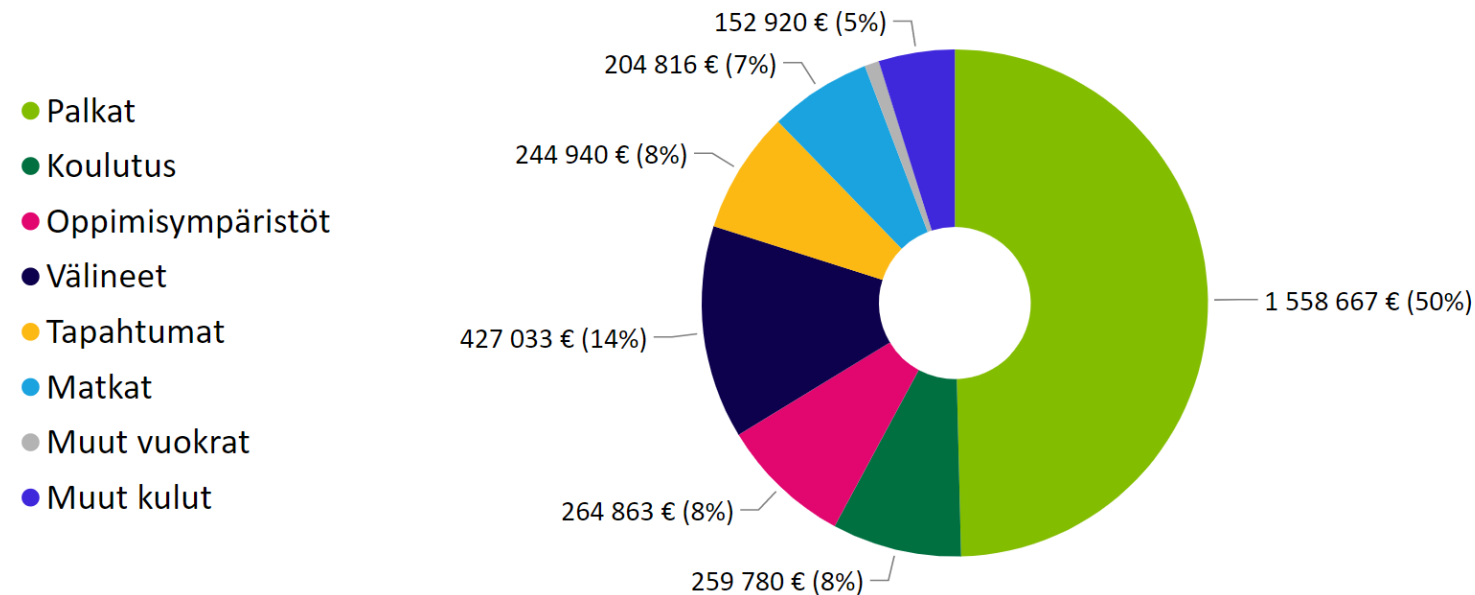
Hankkeiden kustannusarviot

Liikkuva koulu -hankkeiden kokonaiskustannuksiksi budjetoitiin yhteensä 3,14 miljoonaa euroa (n = 80). Hankkeiden saama avustus (1,50 M€) on 47,9 prosenttia hankkeiden kokonaiskustannuksista.

Pelkästään yläkouluihin kohdistuvien hankkeiden (n = 77) kustannuksiksi budjetoitiin keskimäärin 37 083 € / hanke.

Palkkakustannukset kattavat keskimäärin puolet hankkeiden kokonaiskustannuksista (50 %). Välinekustannukset ovat toiseksi suurin kustannuslaji (427 033 €, 14 %).

Kustannusten jakauma hakemuksissa, osuus hankkeen kokonaiskustannuksista

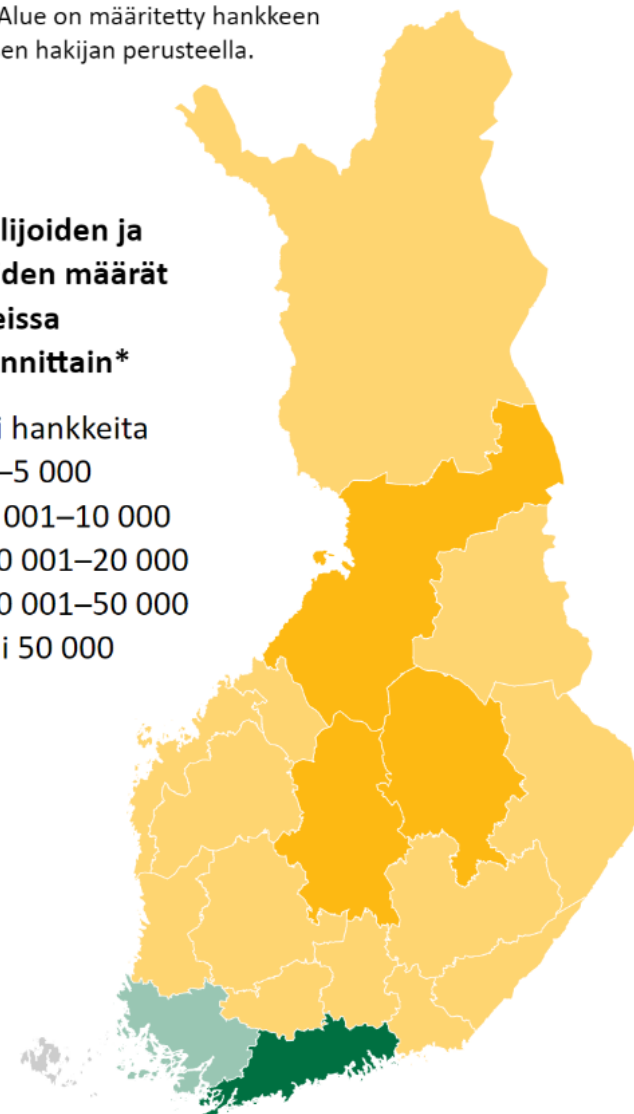
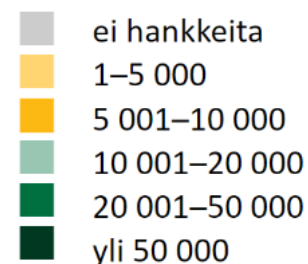
Liikkuva koulu -hankkeiden osallistujatavoite

Liikkuva koulu -hankkeet tavoittelevat osallistujiksi yhteensä **91 055 oppilasta yläkouluissa**. Yleisimmin hankkeet toteuttavat toimintaa yhdessä kunnan yläkoulussa. Tällaisia hankkeita on 50, ja niissä koulujen oppilasmäärät vaihtelevat 23–850 oppilaan välillä. Enimmillään yhden hankkeen toiminta ulottuu 43 eri yläkouluun ja 11 534 oppilaaseen.

- Yläkoulujen hankkeissa (n = 77) tavoitellaan yhteensä 87 329 oppilasta.
- Yläkoulujen ja ammatillisten oppilaitosten yhteishankkeissa (n = 3) tavoitellaan yhteensä 15 852 osallistujaa, joista 3 726 on yläkoulujen oppilaita.
- Naisten osuus tavoitelluista yläkoululaisista on 49,1 %.

*Huom. Alue on määritetty hankkeen ensisijaisen hakijan perusteella.

Opiskelijoiden ja oppilaiden määrät hankkeissa maakunnittain*

Tavoitteet hankkeiden hakemuksissa

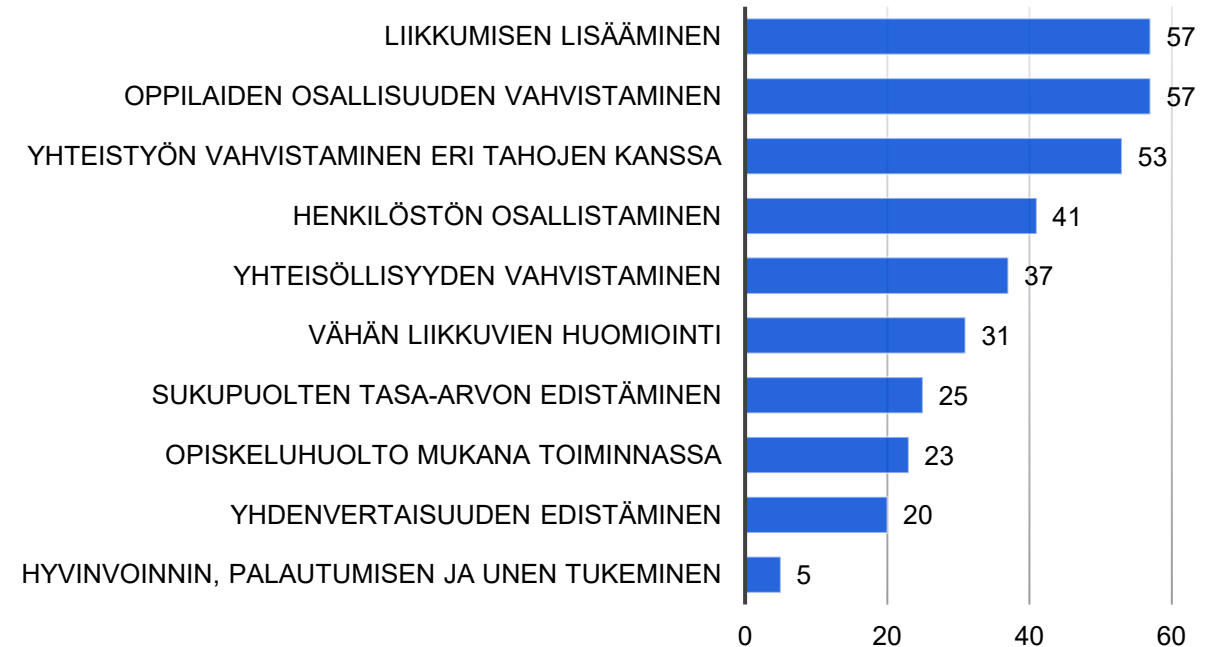
Yleisimmät tavoitteet Liikkuva koulu -hankkeissa ovat oppilaiden liikkumisen ja osallisuuden lisääminen. Nämä tavoitteet mainittiin 57/77 hankkeen hakemusteksteissä.

Oppilaiden liikkumista pyritään lisäämään koulujen toimintakulttuuria muuttamalla. Oppilaita osallistetaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen, mm. toiminnallisten oppituntien ja välituntien suunnittelussa sekä liikunnallisen toiminnan järjestämisessä.

Yhteistyötä tehdään mm. liikuntaseurojen, kouluterveydenhuollon ja paikallisten yhdistysten kanssa. Yhteistyö mainittiin kaikkiaan 53 hakemuksessa ja ulkoisten sidosryhmien kanssa tehtävä yhteistyö 47 hakemuksessa. Moniammatillinen yhteistyö mainittiin noin kymmenesosassa hakemuksista.

Henkilöstön osaamista ja tietoisuutta pyritään lisäämään koulutusten avulla. Yleisimpiä ovat toiminnallisen opetuksen koulutukset.

Liikkuva koulu -yläkouluhankkeiden (n = 77) tavoitteet hankkeiden hakemuksissa (luokittelu tekstiaineistoista).

Toimenpiteet hankkeiden hakemuksissa

Yleisimmät hankkeiden toimenpiteet ovat välitunti liikunta, toiminnallinen opetus ja oppituntien tauottaminen sekä koulutukset.

Välituntiliikuntaa pyritään tehostamaan välkkäritoiminnan vakiinnuttamisella ja ohjatulla välituntitoiminnalla.

Välituntikäyttöön avataan liikunta- ja pelivälineillä varustettuja sisätiloja ja muutetaan ulkotiloja liikkumiseen kannustaviksi.

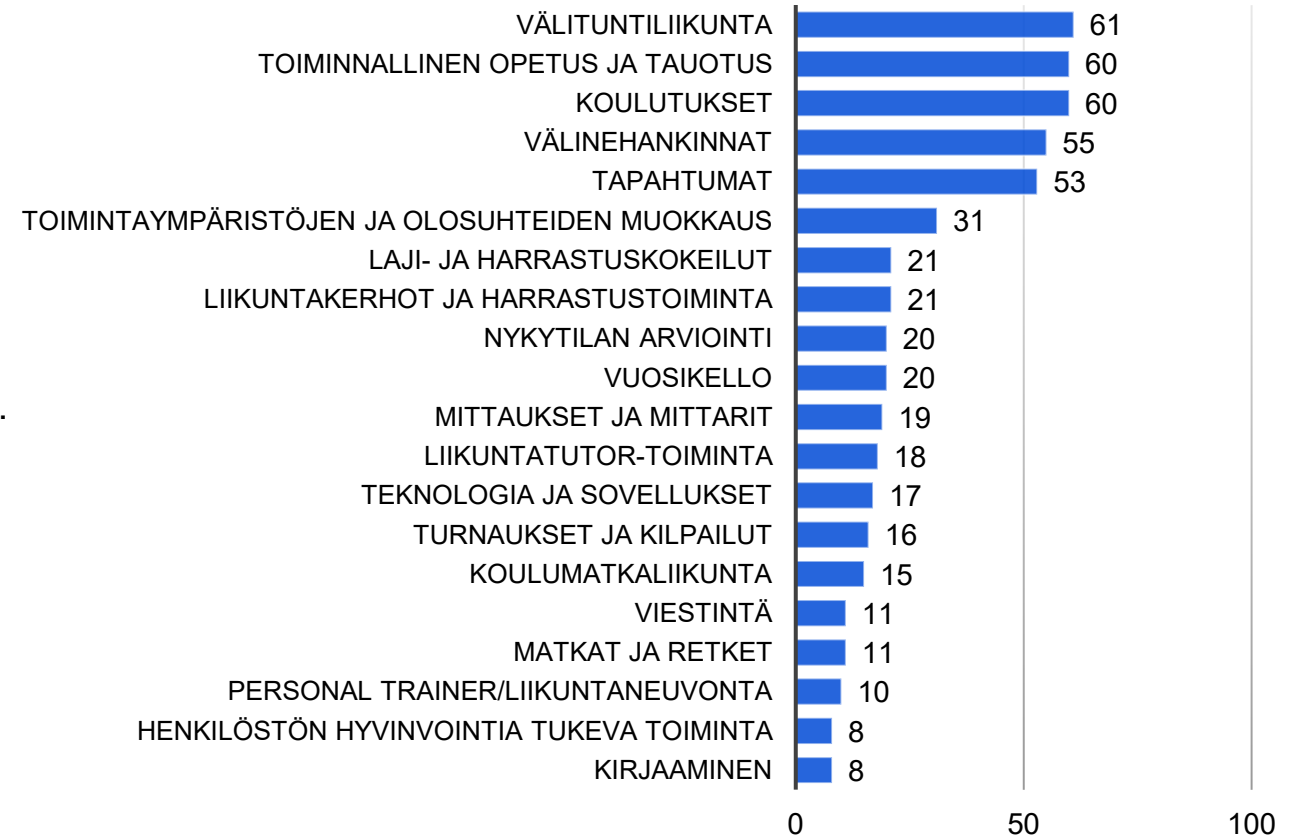
Toiminnallista opetusta pyritään lisäämään muokkaamalla oppimisympäristöjä mm. lattiasteippauksilla ja seinämaalauksilla.

Oppitunteja tauotetaan ohjatulla taukoliikunnalla, taukoliikuntasovellusten avulla ja luokasta löytyvillä välineillä.

Koulutuksia järjestetään niin opettajille kuin oppilaille. Opettajiä koulutetaan yleisimmin oppituntien toiminnallistamiseen ja oppilaita välkkäritoimintaan.

Välinehankinnat mainitsi hakemusteksteissään yhteensä 55 hanketta. Hankinnat opetustiloihin mainitsi 28 hanketta ja opetuksen ulkopuolelle 50 hanketta.

Liikkuva koulu -yläkouluhankkeiden (n = 77) toimenpiteet hankkeiden hakemuksissa (luokittelu tekstiaineistoista).

Liikkuva koulu ja opiskelu -toiminnan keskeiset menestystekijät

Liikkuva koulu ja opiskelu -kehittämisavustusten hakuohjeessa määriteltiin keskeiset menestystekijät hankkeiden suunnittelulle ja toteuttamiselle ([OKM 2023](#)).

Seuraavilla sivuilla kuvataan neljään osa-alueeseen jaettujen menestystekijöiden esiintyminen hankehakemuksissa. Osa-alueet ovat:

1. Liikkuva koulu ja opiskelu -toiminnan organisointiin kohdistuvat toimenpiteet

2. Opetukseen kohdistuvat toimenpiteet

3. Kouluihin, oppilaitoksiin, oppilaisiin ja opiskelijoihin kohdistuvat toimenpiteet

4. Yhteistyöhön kohdistuvat toimenpiteet

Toiminnan organisointi

1. Kehitetään aktiivista toimintakulttuuria vaikuttamalla henkilöstön ja opiskelijoiden asenteisiin, toimintaan ja osaamiseen sekä oppilaitoksen olosuhteisiin (sisä- ja ulkotiloissa), rakenteisiin, toimintatapoihin.
Henkilöstön ja oppilaiden koulutukset mainittiin toimenpiteenä 60/77 hankkeen hakemuksessa. Toimintaympäristöihin ja olosuhteisiin vaikuttaminen mainittiin 31 hakemuksessa.
2. Kehitetään Liikkuva koulu ja opiskelu -toiminnan kokonaiskoordinaatiota ja johtamista osana organisaation toimintaa.
Liikkuva koulu -hankkeen koordinaatio mainittiin 33 hakemuksessa. Koordinaatiosta vastaavan henkilön tehtävät kuvattiin 17 hakemuksessa ja koulun sisäinen työnjako (esim. Liikkuva koulu -tiimi) 17 hakemuksessa.
3. Osallistetaan oppilaita ja opiskelijoita sekä henkilöstöä toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.
Oppilaiden osallistaminen mainittiin 49 hakemuksessa ja henkilöstön osallistaminen 41 hakemuksessa.
4. Edistetään Liikkuva koulu ja opiskelu -toiminnassa yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa, saavutettavuutta ja esteettömyyttä.
Sukupuolten tasa-arvo mainittiin 25 hakemuksessa ja yhdenvertaisuus 20 hakemuksessa. Saavutettavuuden ja esteettömyyden mainintoja oli käsitteinä noin kymmenessä hakemuksessa.
5. Kirjataan toimintaa pitkän tähtäimen suunnitelmiin, vuosisuunnitelmiin ja/tai kurssisisältöihin
Kirjaamiseen liittyviä mainintoja oli kahdeksassa hankehakemuksessa.

Opetus

1. Vähennetään istumista ja paikallaanoloa sekä staattisia työasentoja.

Opetukseen kohdistuvia toimenpiteitä mainittiin yhteensä 60/77 hankkeen hakemuksessa. Istumista ja paikallaanoloa sekä staattisia työasentoja vähennetään 46 hankkeessa.

2. Pidetään opetuksessa liikettä lisääviä taukoja.

Mainintoja liikettä lisäävistä tauoista oli 35 hakemuksessa.

3. Käytetään liikettä lisääviä toiminnallisia menetelmiä

Mainintoja toiminnallisten menetelmien käytöstä oli 57 hakemuksessa.

4. Hyödynnetään teknologiaa liikkumisen lisäämiseksi

Mainintoja teknologian hyödyntämisestä oli 17 hankehakemuksessa.

Koulut ja oppilaat 1/2

1. Kehitetään koulujen ja oppilaitosten olosuhteita niin, että ne kannustavat fyysiseen aktiivisuuteen ja asentojen vaihteluun, ja lisäävät koulu- ja opiskelupäivän aikaisen liikkumisen mahdollisuuksia sekä oppitunneilla että niiden välisenä aikana

Maininta 31/77 hakemuksessa.

2. Lisätään liikuntatilojen käyttöä opetuksesta vapaana aikana

Maininta 12 hakemuksessa.

3. Kehitetään vähän liikkuvien oppilaiden ja opiskelijoiden tunnistamista ja heille tarjottavaa tukea

Maininta 29 hakemuksessa.

4. Kehitetään oppilaiden ja opiskelijoiden vertaisliikuttamista (esim. liikuntatutorit, -agentit tai -aktivaattorit)

Maininta 38 hakemuksessa (sisältää myös välkkärit).

Koulut ja oppilaat 2/2

5. Kehitetään liikkumisen ja liikunnan harrastamisen mahdollisuuksia koulu- ja opiskelupäivän aikana tai sen välittömässä läheisyydessä

Välituntiliikunta mainittu 61 hakemuksessa, lajien harrastuskokeilut 21 hakemuksessa ja liikuntakerhot sekä harrastustoiminta mainittu 17 hakemuksessa.

6. Kannustetaan oppilaita ja opiskelijoita fyysisesti aktiivisiin opiskelumatkoihin

Maininta 15 hakemuksessa.

7. Hyödynnetään tapahtumia ja tempauksia liikkumisen sekä fyysisen toimintakyvyn ja opiskelukyvyn lisäämisessä

Maininta 53 hakemuksessa.

8. Edistetään hyvinvointia ja opiskelukykyä hyödyntämällä liikkumista opiskeluyhteisöön kiinnittymisen, yhteisöllisyyden, jaksamisen ja palautumisen sekä opiskelun tukemisessa

Yhteisöllisyys mainintana 37 hakemuksessa ja palautumisen tukeminen viidessä hakemuksessa.

Yhteistyö

1. Tehdään moniammatillista yhteistyötä liikkumisen ja opiskelukyvyn edistämiseksi

Moniammatillisen yhteistyön kehittäminen mainittiin tavoitteena 9/77 hakemuksessa.

2. Kehitetään Liikkuva koulu ja opiskelu -toimintaa yhteistyössä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon kanssa ja osana yhteisöllistä opiskeluhuoltoa

Maininta 23 hakemuksessa.

3. Koulutuksen järjestäjä kehittää hankkeen sisäistä yhteistyötä ja edistää hankkeen toimijoiden sitoutumista

Hankkeen sisäinen yhteistyö kuvattu 33 hakemuksessa ja henkilöstön sitouttaminen 22 hakemuksessa.

4. Koulutuksen järjestäjä tekee laaja-alaista yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa, kuten muiden kuntien, koulujen ja oppilaitosten, järjestöjen ja liikuntaseurojen sekä kunnan eri toimialojen kanssa (esim. nuoriso-, liikunta- ja tekninen toimi)

Maininta yhteistyön vahvistamisesta ulkoisten sidosryhmien kanssa 47 hakemuksessa.

Keskeiset teemat
hankehakemuksissa

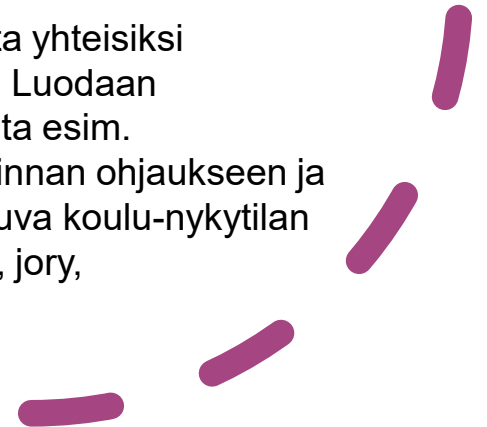
Nykytilan arviointi

Hankkeiden kaikkien oppilaitosten tuli avustusta hakiessaan rekisteröityä Liikkuva koulu -ohjelmaan ja tehdä Nykytilan arviointi. Hakemukseen tuli liittää vuoden 2022 aikana tehty Nykytilan arviointi.

Nykytilan arviointiin liittyviä mainintoja oli yhteensä 20/77 Liikkuva koulu -hankkeen hakemustekstissä. Puolet näistä hankkeista mainitsi hyödyntävänsä Nykytilan arvioinnista nousseita koulukohtaisia kehittämiskohteita ja suuntaavansa toimenpiteitä niiden mukaan. Kahdeksan hanketta kuvasi yleisesti tekevänsä Nykytilan arvioinnin.

Kaksi hanketta kuvasi hakemustekstissään Nykytilan arvioinnin avulla valittuja kehittämiskohteita ja mainitsivat konkreettisia toimenpiteitä niiden edistämiseksi.

”Yläkoulujen nykytilan arvioiden perustella hankkeen kautta yhteisiksi kehittämisen kohteiksi nousivat osa-alueet toiminta ja tuki. Luodaan koulujen liikuntakoordinaattorien tehtävää tukevia rakenteita esim. rehtori/jory osallistuu nykytilan arvion täyttämiseen ja toiminnan ohjaukseen ja seurantaan. Liikuntatapahtumat ja -teemapäivät sekä liikkuva koulu-nykytilan arvio viedään osaksi koulun vuosikelloa. (koulujen rehtorit, jory, liikuntakoordinaattorit)”

Keskeiset teemat
hankehakemuksissa

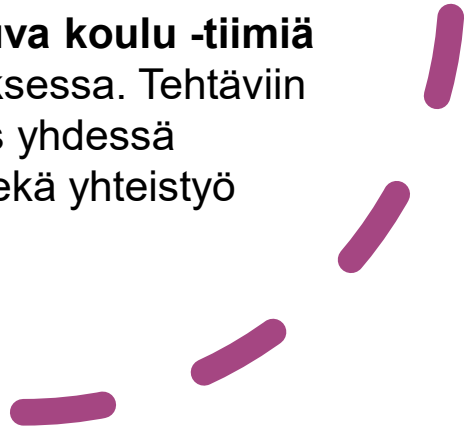
Hankkeen koordinointi

Hankkeiden tuli hakemuksessaan kuvata hankkeen koordinaatio- ja ohjausrakenne sisältäen tehtävät ja työnjako.

Hankkeiden ohjausryhmissä on keskimäärin kuusi jäsentä (vaihteluväli 1–13). Yleisimmät ohjausryhmäjäsenet ovat **rehtoreita** (58/77 hankkeessa) sekä **opettajia/lehtoreita** (51). **Opiskeluhuollon edustajia** on 29 hankkeen ohjausryhmässä ja **oppilaita** 16 hankkeen ohjausryhmässä,

Yhteensä 33 hankkeen hakemuksessa **kuvattiin hankkeen koordinointia**. Hankkeita koordinoi yleisimmin koordinaattori. Muita yksittäisiä mainintoja olivat vastuuopettaja, hyvinvointivalmentaja ja liikunnan suunnittelija. Yhteensä 17 hakemuksessa kuvattiin koordinaattorin tehtäviä. Niistä yleisimpiä olivat hankkeen hallinnointi, liikunnallisten toimintatapojen suunnittelu, yhteistyön kehittäminen, tiedottaminen sekä toiminnallisen opetuksen ideointi yhdessä opetushenkilöstön kanssa.

Yhteensä 17 hankkeen hakemuksessa kuvailtiin **Liikkuva koulu -tiimiä tai -ryhmää**. Tiimin vastuita kuvattiin viidessä hakemuksessa. Tehtäviin sisältyi mm. hankkeen toiminnan suunnittelu ja toteutus yhdessä vastuuoppilaiden kanssa, tiedottaminen, tiedonkeruu sekä yhteistyö kuraattorin ja oppilashuoltoryhmän kanssa.

Keskeiset teemat
hankehakemuksissa

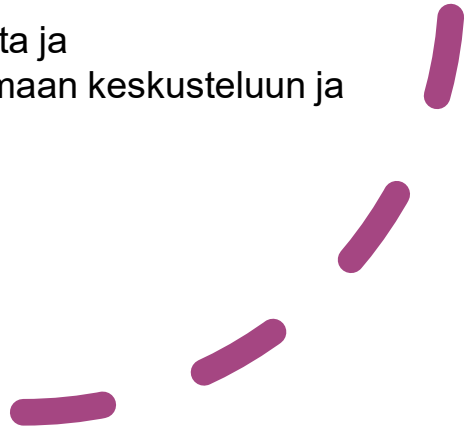
Oppilaiden osallisuus

Oppilaiden osallistaminen Liikkuva koulu -toiminnassa mainittiin 57/77 hankkeen hakemuksessa.

Oppilaita osallistetaan toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Oppilaat pääsevät suunnittelemaan toiminnallisia oppitunteja ja välitunti liikuntaa. Oppilaiden ajatuksia ja ideoita kartoitetaan esimerkiksi kyselyiden avulla. Oppilaita myös kuunnellaan liikuntavälineiden hankinnassa sekä otetaan mukaan ohjausryhmään.

”Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden osallisuuden kokemusta ja lisätä yhteisöllisyyttä kouluissa . Liikuntapäivän sisältö muodostuu oppilaiden itsensä toivomasta urheilulajista; kiipeily, padel tai laskettelu. Opetushenkilöstöä kannustetaan ideoimaan yhdessä oppilaiden kanssa myös uudenlaisia käytänteitä.”

”Osallisuutta lisätään myös sillä tavoin, että oppilaskunnasta ja nuorisovaltuustosta valitaan edustajat ohjausryhmään tuomaan keskusteluun ja päätöksentekoon nuorten äänen.”

Keskeiset teemat
hankehakemuksissa

Vähemmän liikkuvien oppilaiden huomiointi

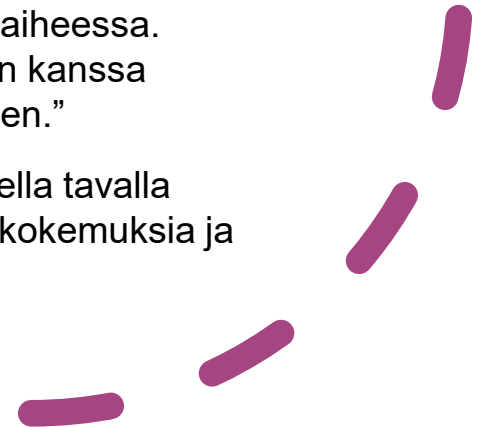
Liikkuva koulu -kehittämisyhteistyön erityisenä tavoitteena oli vähemmän liikkuvien opiskelijoiden fyysisen aktiivisuuden lisääminen.

Vähän liikkuvat oppilaat mainittiin 31/77 hankkeen hakemuksessa. Hankkeiden tavoitteena on **tavoittaa** vähän liikkuvia oppilaita ja **saada heidät mukaan** toimintaan. Yleisimmin tavoitteeseen pyritään yhteistyöllä esimerkiksi KouluPT:n, liikuntaneuvojan tai terveydenhoitajan kanssa.

Muutamissa hakemuksissa mainittiin vähemmän liikkuvien huomiointi liikunnallisen kerhotoiminnan ja lajikokeilujen yhteydessä. Vertaisliikuttamisen ja toiminnallisen opetuksen kehittämisen todettiin edistävän vähemmän liikkuvien osallistumista. Yksittäisissä hakemuksissa mainittiin vähän liikkuvien yksilö- tai ryhmäohjaus.

”Koulufysioterapian ja -PT toiminnan kautta mahdollista tunnistaa vähän liikkuvia oppilaita ja puuttua asiaan jo varhaisessa vaiheessa. Tunnistamisen apuna ennaltaehkäisevän terveyden huollon kanssa tehtävä yhteistyö sekä Move! mittaustulosten hyödyntäminen.”

”Erityisesti kannustetaan vielä nyt vähän liikkuvia positiivisella tavalla mukaan kokeilemaan uusia asioita ja tarjotaan elämyksiä, kokemuksia ja positiivisia onnistumisen tunteita.”

Keskeiset teemat
hankehakemuksissa

Move!- mittausten hyödyntäminen

Move! on perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn valtakunnallinen mittaus- ja palautejärjestelmä, jonka keskeisenä tarkoituksena on kannustaa omatoimiseen fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen.

Move!-mittaukset mainittiin 13 hankkeen hakemuksessa:

- Kahdeksassa hankkeessa Move!-mittauksen tuloksia **käytetään Move!-polun perustana**. Move!-polussa tuloksia hyödynnetään vähän liikkuvien oppilaiden tunnistamisessa ja ohjaamisessa terveydenhoitajalle sekä edelleen liikuntaneuvojalle.
- Kahdessa hankkeessa Move-tuloksia käytetään terveyden kannalta liian vähän liikkuvien nuorten **tunnistamisen apuna**, mutta hakemuksissa ei mainittu, mihin tunnistetut nuoret ohjataan.
- Kolmessa hankkeessa Move-tuloksia hyödynnetään oppilaiden kunnon **nykytilanteen kartoittamisessa sekä toimenpiteiden suuntaamisen ja toteuttamisen tukena**.

”Kyseiselle koululle on luotu palveluketju, jossa liikunnanopettajat keräävät Move! tulosraporit yhteen ja vievät ne terveydenhoitajalle. Hoitajaa on opastettu tulkitsemaan tuloksia ja tarvittaessa ottamaan oppilaan kanssa liikunta-asiat puheeksi ja tekemään lähetteen liikuntaneuvojalle.”

Keskeiset teemat
hankehakemuksissa

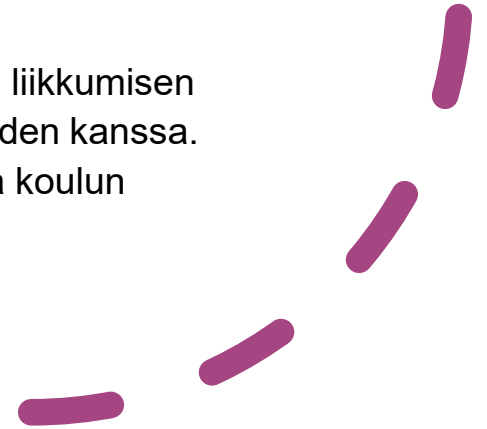
Yhteisöllisyys ja ryhmytyminen

Yhteisöllisyyden vahvistaminen mainittiin tavoitteena 37/77 hankkeen hakemuksessa. Yleisimmin yhteisöllisyyden nähdään vahvistuvan **yhteisten tapahtumien avulla**. Tapahtumat ovat usein retkiä, liikunnallisia teemapäiviä ja turnauksia.

Muutamassa hankkeessa yhteisöllisyyttä pyritään lisäämään **oppituntien toiminnallistamisen** sekä **aktiivisen välituntitoiminnan** avulla. Lisäksi vertaisliikuttajien avulla pyritään lisäämään yhteisöllisyyttä niin välitunneilla kuin muissa toiminnoissa. Yhteisöllisyyden edistäminen myös henkilökunnan kanssa nähtiin tärkeänä.

”Hankkeessa kehitetään koulun toimintakulttuuria niin, että siihen sisältyy jatkossa nykyistä enemmän liikunnallisia hetkiä ja toimintoja sekä teemapäiviä, joilla voidaan tauottaa opiskelua ja tukea liikunnallisuutta ja yhteisöllisyyttä.”

”Oppilaiden osallisuuden ja yhteisöllisyyden parantaminen liikkumisen keinoin yhteistyössä koulun hyvinvointiagenttien ja tukareiden kanssa. Tavoitteena on oppilaslähtöinen toiminta, josta kasvaa osa koulun normaalia toimintaa.”

Keskeiset teemat
hankehakemuksissa

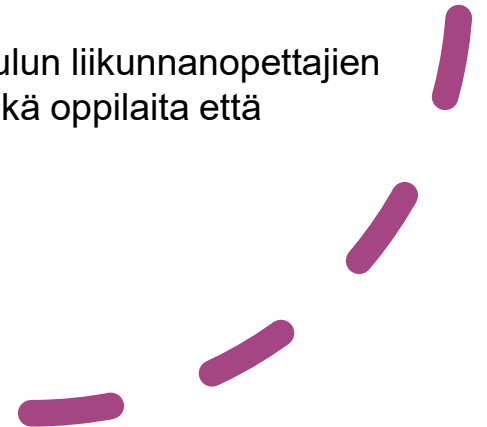
Henkilöstön osallisuus ja rooli

Liikkuva koulu -kehittämishankkeiden toiminnan lähtökohtana on, että liikunnallista toimintakulttuuria tulee kehittää yhdessä opiskelijoiden ja henkilöstön kanssa.

Henkilöstön osallisuus mainittiin 41/77 hankkeen hakemuksessa. Yleisimmin henkilöstön osallisuus huomioidaan **järjestämällä henkilöstölle koulutuksia ja mahdollistamalla pääsy seminaareihin**. Aiheina koulutuksissa oli yleisimmin toiminnallinen opetus ja liikunnan merkitys opiskelukykyyn. Henkilöstöä osallistetaan hankkeissa lisäksi **toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen**.

”Opettajien kouluttamisella ja sen myötä tietoisuuden, ideoiden ja taitojen lisäämisellä on merkittävä rooli hankkeen vakiinnuttamiseksi ja toimintakulttuurin muutokselle, liikunnallisuuden lisäämiseksi, pysyväksi toimintatavaksi.”

”Piha-alue ideoidaan yhdessä yläkoulun oppilaiden, yläkoulun liikunnanopettajien ja rehtorin kesken. Laitteiden hankinnassa kuunnellaan sekä oppilaita että liikunnanopettajia.”

Liikkuva koulu -toiminnan vakiinnuttaminen

Liikkuva koulu -toiminnan vakiintuminen ja jatko mainittiin 25/77 hankkeen hakemuksessa, toiminnan vuosikello 20 hakemuksessa ja toiminnan kirjaaminen hyvinvointi- ja toimintasuunnitelmiin kahdeksassa hakemuksessa.

Vakiinnuttamisesta kirjattiin hakemuksiin yleisimmin aikomus jatkaa toimintaa hankkeen jälkeen pysyvänä osana koulun arkea ja normaalia toimintakulttuuria. Useissa hankkeissa toiminnan jatkuvuus pyritään takaamaan kouluttamalla opettajia hankkeen aikana.

”Opettajien kouluttamisella ja sen myötä tietoisuuden, ideoiden ja taitojen lisäämisellä on merkittävä rooli hankkeen vakiinnuttamiseksi ja toimintakulttuurin muutokselle, liikunnallisuuden lisäämiseksi, pysyväksi toimintatavaksi.”

”Koulukohtaisten jatkosuunnitelmien laadinta toteutuneen toiminnan ja siitä saatujen kokemusten sekä keväällä toteutetun nykytilan arvioinnin pohjalta. Mahdollisen jatkohankkeen hakeminen. Lisäksi vakiinnutetaan nykytilan arviointien säännöllistä toteutusta tukemaan koulu- ja kuntatasoisesti toiminnan vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tarkastelua.”

Yhteenveto 1/2

Kirsi Naukkarinen, Liikkuva koulu -ohjelman johtava asiantuntija

Vuonna 2018 Karvin toteuttaman Liikkuvan koulun ulkoisen arvioinnin osalta todettiin, että koulujen toimintakulttuuri on muuttunut liikkumista mahdollistavaksi. Arvioinnissa suositeltiin kiinnittämään jatkossa kohdennettua huomiota erityisesti yläkoulujen toiminnan kehittämiseen, oppilaiden osallisuuteen ja vähän liikkuvien oppilaiden huomioimiseen.

Liikkuva koulu yläkoulussa -hankkeet tukevat kokonaisuutena arvioinnin keskeisiä huomioita ja Liikkuva koulu -toiminnan valtakunnallisia tavoitteita sekä vastaavat toimenpiteillään kriittisten menestystekijöiden toteutumiseen arjessa. Esimerkiksi opetuksessa toteutettavat paikallaanolon vähentämisen sekä toiminnallisen opettamisen toimenpiteet olivat reilusti yli puolessa hankkeista kirjattuna. Oppilaiden ja opettajien osallisuuden, sitouttamisen sekä aktiivisuutta tukevien toimintatapojen tärkeys, mm. osaamisen lisäämisen kautta, oli myös valtaosassa hankkeita huomioitu.

Yhteenveto 2/2

Kirsi Naukkarinen, Liikkuva koulu -ohjelman johtava asiantuntija

Vähän liikkuvien oppilaiden huomioimiseen sekä yhteistyön vahvistamiseen esimerkiksi kouluterveydenhuollon kanssa olisi uuden opiskeluhuoltolainsäädännönkin näkökulmasta tärkeää panostaa vahvemmin. Hankkeista löytyy myös tähän teemaan kohdennettuja toimenpiteitä, kuten koulu PT-toimintaa, Move!-polun rakentamista tai liikuntaneuvonnan toteuttamista. Näitä toimenpiteitä on tärkeä valtakunnallisesti levittää eteenpäin.

Liikkuva koulu -toiminnan vakiinnuttamisen edellytyksiä tulisi hankkeissa vahvistaa. Toiminnan koordinointi, vastuuhenkilöt sekä kirjaaminen kunnan asiakirjoihin ja koulujen toimintasuunnitelmiin on tärkeää. Vajaassa puolessa hankkeissa (33/75) koordinointi oli mainittu, vakiinnuttamisen suunnitelma 25/77 hankkeessa. Nykytilan arvioinnin hyödyntämisen oli maininnut toimintasuunnitelmissaan 22/75 hankkeista, vaikka arvioinnin toteuttaminen oli yksi avustuksen hakemisen ehtona. Nykytilan arvioinnin merkitystä toiminnan suunnittelun ja arvioinnin työkaluna on syytä korostaa edelleen jatkossa.

